

UNITED NATIONS
UNIVERSITY

UNU-CRIS

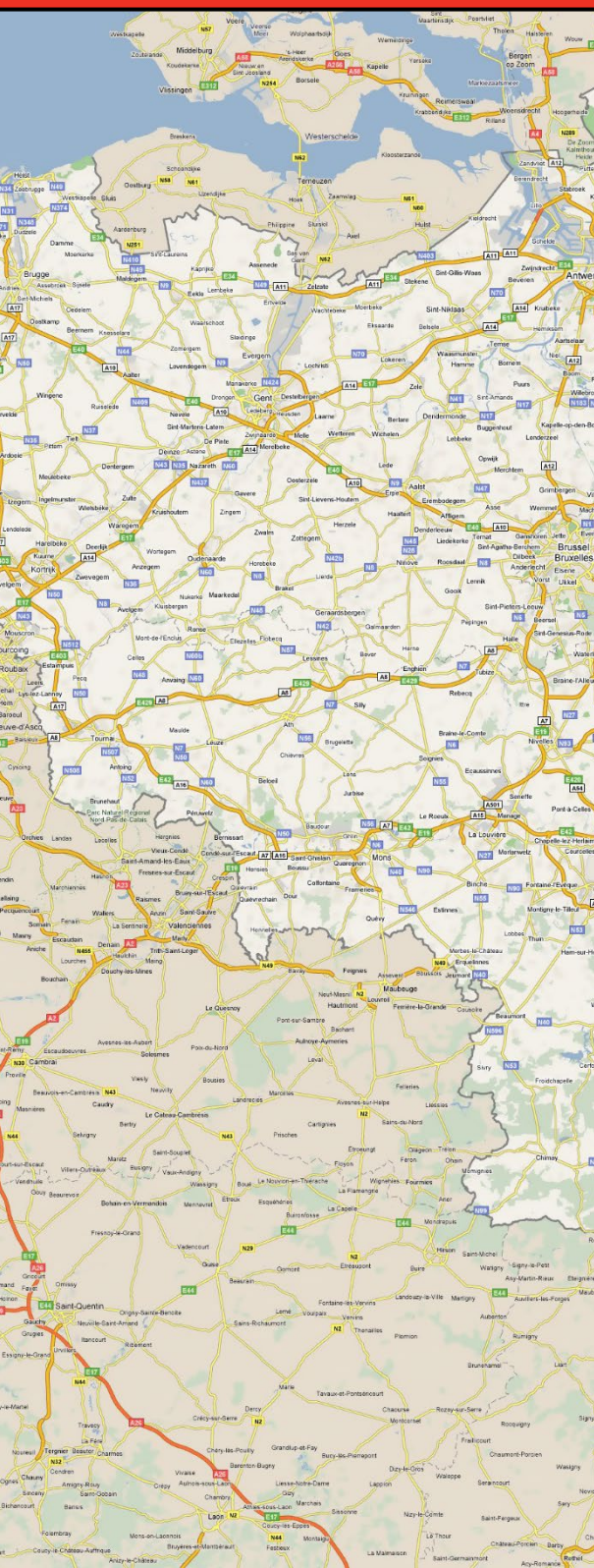
Institute on Comparative
Regional Integration Studies

POLICY BRIEF

#07 2021

De Vlaamse SDG Monitor 2021

Lokale stappen richting een duurzamere wereld

Samenvatting

De Sustainable Development Goals (SDG's) vormen een internationaal gedeeld doelstellingenkader richting een duurzamere wereld. Om deze ambities te realiseren, hebben we de gemeenten hard nodig. Het Sustainable Development Network (SDSN) schat dat 65% van het succes van de SDG's afhangt van de onmiddellijke en actieve betrokkenheid van lokale besturen.

Om gemeenten te helpen bij het opvolgen en realiseren van hun duurzaamheidsdoelstellingen, lanceerde IDEA in 2020 een SDG-monitor. We vertaalden bijna 100 indicatoren naar een score die gemeenten inzicht geeft in hun positie op vlak van armoede, werkgelegenheid, klimaat, etc.

Op 7 oktober 2021 kreeg deze monitor een update. De belangrijkste vernieuwing is de mogelijkheid om de evolutie van een gemeente doorheen de tijd te volgen voor elk van de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Samen met UNU-CRIS analyseerde IDEA de lessen uit de verbeterde monitor. We zien een hoopvol beeld. Zo verbeteren drie op de vier gemeenten hun SDG-score. Torhout is de sterkste stijger. Vooral de doelstellingen over industrie, innovatie en infrastructuur (SDG 9), verantwoorde consumptie en productie (SDG 12) en klimaatactie (SDG 13) gingen er sterk op vooruit. Er is één uitzondering op de regel, namelijk SDG 16. Wat betreft vrede, veiligheid en sterke publieke diensten gaan de Vlaamse gemeenten er gemiddeld 8,5 punten op achteruit.

Er zijn wel aanzienlijke verschillen tussen regio's. Vooral de Kempen en Oost-Brabant scoren hoog. We zien ook een duidelijke trend bij steden en verstedelijkte gemeenten, die kampen met een aantal collectieve uitdagingen zoals kansarmoede, kwaliteit van het onderwijs en bestuurskwaliteit (SDG16). Toch zien we een positieve evolutie. Steden zijn de sterkste stijgers in de monitor. Ook op vlak van klimaatactie en schoon water scoren ze sterk.

De belangrijkste verklaring voor de verschillen tussen gemeenten en regio's is financiële welvaart. Een statistische analyse leert ons dat 25% van de verschillen tussen gemeenten en regio's kan verklaard worden door het gemiddeld inkomen. Er is één interessante uitzondering op deze regel, namelijk klimaat. Hier geldt de regel: hoe rijker de gemeente, hoe slechter ze scoort op de klimaatdoelstellingen.

Written by **SAMUEL STANDAERT**

VALENTIJN VANOETEREN

© United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies, 2021

The views expressed in this publication are those of the author and do not necessarily reflect the view of the United Nations University.

Lokale besturen zijn sleutelspelers richting meer duurzaamheid

De Sustainable Development Goals (SDG's) bestaan uit 17 doelstellingen en 169 subdoelstellingen. Samen vormen ze het internationaal duurzaamheidskader voor de komende 10 jaar.

De SDG's vormen een moreel kompas en een langetermijnvisie met 2030 als horizon. De SDG's zijn inclusief, met "leave no one behind" als motto. Iedereen mee aan boord. Ook heel wat lokale besturen hebben de mouwen opgestroopt en zetten hun kompas op Agenda 2030. Alle

SDG's raken aan de bevoegdheden van lokale besturen. Er zit dus eten en drinken in voor iedere mandataris en ambtenaar die vanuit zijn eigen werkveld en expertise een bijdrage kan leveren.

We hebben de gemeenten hard nodig om de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen te realiseren. Het Sustainable Development Network (SDSN) schat dat 65% van het succes van de SDG's afhangt van de onmiddellijke en actieve betrokkenheid van lokale besturen.

Met horizon 2030 in het verschiet hebben de lokale besturen nog twee legislaturen om de wereld dichtbij huis te veranderen. No time to waste!

© VWSG

De SDG-monitor als startpunt voor lokale actie

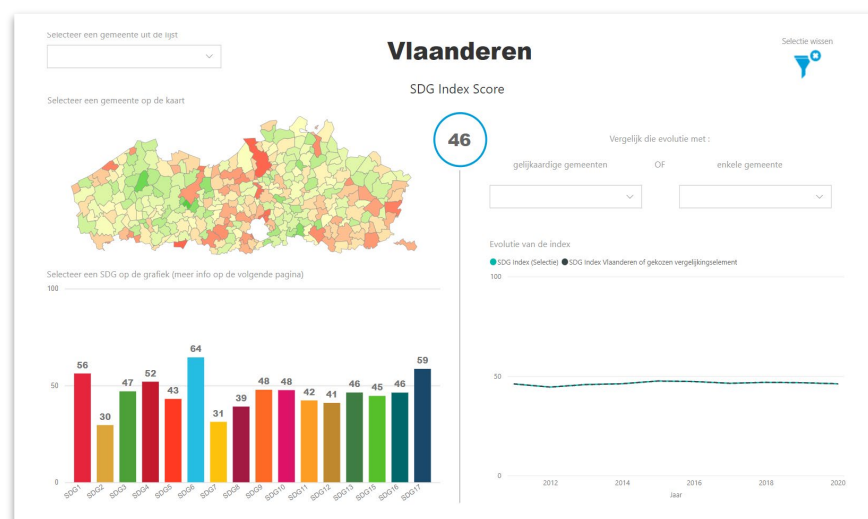
In 2020 lanceerde IDEA Consult de eerste versie van de SDG-monitor. Voor alle SDG's (behoudens SDG 14) werden indicatoren geselecteerd die de lokale situatie in beeld brengen. Via bijna 100 indicatoren krijgen gemeenten inzicht in hun positie op vlak van armoede, werkgelegenheid, klimaat, etc. IDEA vertaalde de data naar een SDG-score per gemeente en per SDG.

De SDG-monitor toont het SDG-profiel van elke gemeente en stelt besturen in staat om evoluties op te volgen. Zetten we stappen vooruit? Gaat het snel genoeg? De SDG-score is verder bedoeld als een aanknopingspunt voor dialoog en voor het uitwisselen van goede praktijken. Via de gemeenschappelijke indicatoren kan de eigen gemeente zich immers vergelijken met gelijkaardige gemeenten. Het doel van de

SDG-monitor is om gemeenten inzicht te geven in hun SDG-positie. De monitor geeft (nog) geen streefcijfers per SDG weer, maar de indexscore toont de situatie van een gemeente in vergelijking met andere gemeenten.

Een SDG-indexscore van 100 betekent dat de gemeente de beste score heeft van Vlaanderen. Bij een score van 50 zit een gemeente halfweg tussen de best en de slechtst presterende gemeente. Een 0 betekent dat de gemeente bij de 15 laagste scores zit.

Bedoeling is vanzelfsprekend niet om goede of slechte punten uit de delen. De SDG-monitor geeft het overzicht van de situatie in de Vlaamse gemeenten, maar het is geen beoordeling van het gevoerde beleid en de resultaten ervan. Veel van de indicatoren worden immers beïnvloed door evoluties die zich boven of buiten de gemeente afspelen.

Ontdek jouw SDG-profiel op www.sdgmonitor.be. Aan de hand van bijna 100 indicatoren krijg je een beeld van jouw lokale situatie voor elk van de 17 doelstellingen.

De website vertelt ook wat de SDG-doelstellingen kunnen betekenen in jouw lokaal bestuur. Je kan er terecht voor praktijkvoorbeelden, beleidsinspiratie en interessant bronmateriaal (met dank daarvoor aan VWSG).

In partnerschap de monitor verrijken

Op 7 oktober 2021 lanceert IDEA een eerste update van de SDG-monitor. De belangrijkste vernieuwing is de mogelijkheid om de evolutie van een gemeente doorheen de tijd te volgen voor elk van de 17 duurzame ontwikkelingsdoelstellingen. Zo krijg je meer inzicht in hoe de context verandert en hoe het beleid hier kan op inspelen.

Daarnaast worden een aantal nieuwe indicatoren geïntroduceerd. Zo komt mobiliteit sterker aan bod in de monitor, dankzij indicatoren zoals de ecoscore van wagens en het aantal publieke laadpalen voor elektrische voertuigen.

Volledig in de geest van de SDG's ging IDEA voor deze bijwerking een partnerschap aan met de United Nations University - Institute on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS). Dit onderzoeksinstituut van de Verenigde Naties stond in voor de statistische analyse van de data achter de SDG-monitor. Op deze manier werd zowel de dataset als de interpretatie ervan verbeterd.

Doelstellingen van de SDG-monitor

- Globale voortgang op lokaal niveau in kaart brengen. Dit rapport vormt hiervoor de basis.
- De Individuele situatie van gemeenten inzichtelijk maken, in functie van lokale strategieën op maat. Elke gemeente kan haar situatie bekijken per doelstelling en per indicator.
- Dialoog en ervaringsuitwisseling ondersteunen bij lokale stakeholders.

UNITED NATIONS
UNIVERSITY

UNU-CRIS

Institute on Comparative
Regional Integration Studies

IDEA is partner van CIFAL
Flanders en streeft naar het
SDG Pioniercertificaat

member of
**IDEA
GROUP**

De SDG-monitor is een levend instrument. Niet alleen worden de cijfers systematisch geüpdatet, we verbeteren het instrument ook met nieuwe functionaliteiten, indicatoren en analyses.

Voor de inhoudelijke uitwerking van editie 2021 sloegen IDEA Consult en UNU-CRIS de handen in elkaar.

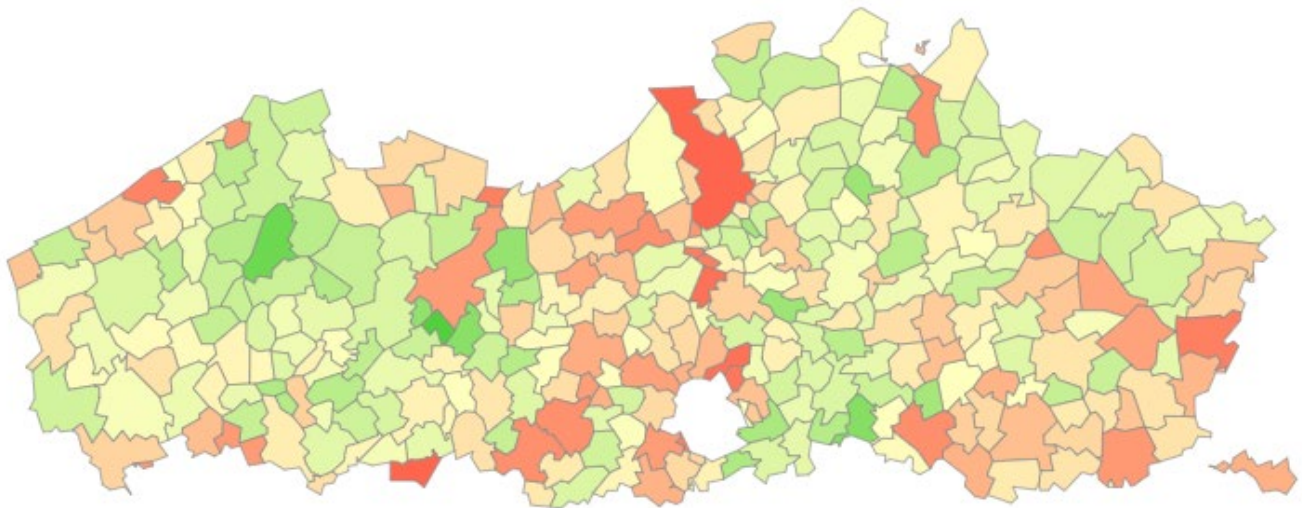
De Vlaamse gemeenten groeien sterker naar elkaar toe

Vanuit de vernieuwde SDG-monitor, zien we dat gemeenten de laatste jaren dichter naar elkaar toegroeien. De groep die rond het gemiddelde hangt is groter geworden.

De top 3 van 2020, namelijk Bierbeek, De Pinte en Oud-Heverlee blijft stabiel. De onderlinge verhouding tussen gemeenten evolueert wel. Zo gingen de drie slechts scorende gemeenten er sterk op vooruit. Torhout is de sterkste stijger, met een verbetering van 5,54 punten de

afgelopen drie jaar. Vooral de doelstellingen rond het tegengaan van armoede en sterke publieke diensten gingen er stevig op vooruit.

Let wel, de SDG index geeft een relatief beeld van de situatie van een gemeente ten opzichte van de best presterende gemeenten in Vlaanderen. Dit betekent dat het mogelijk is dat er in een gemeente minder armoede is dan vorige jaren, maar dat diezelfde gemeente toch een lagere score krijgt doorheen de tijd omdat er in de best presterende gemeenten nog een sterkere daling van de armoede was.

Overzicht van algemene SDG-indexscore voor de steden en gemeenten in Vlaanderen, bron: SDG-monitor 2021

Groen betekent een hoge score, rood verwijst naar een lagere score

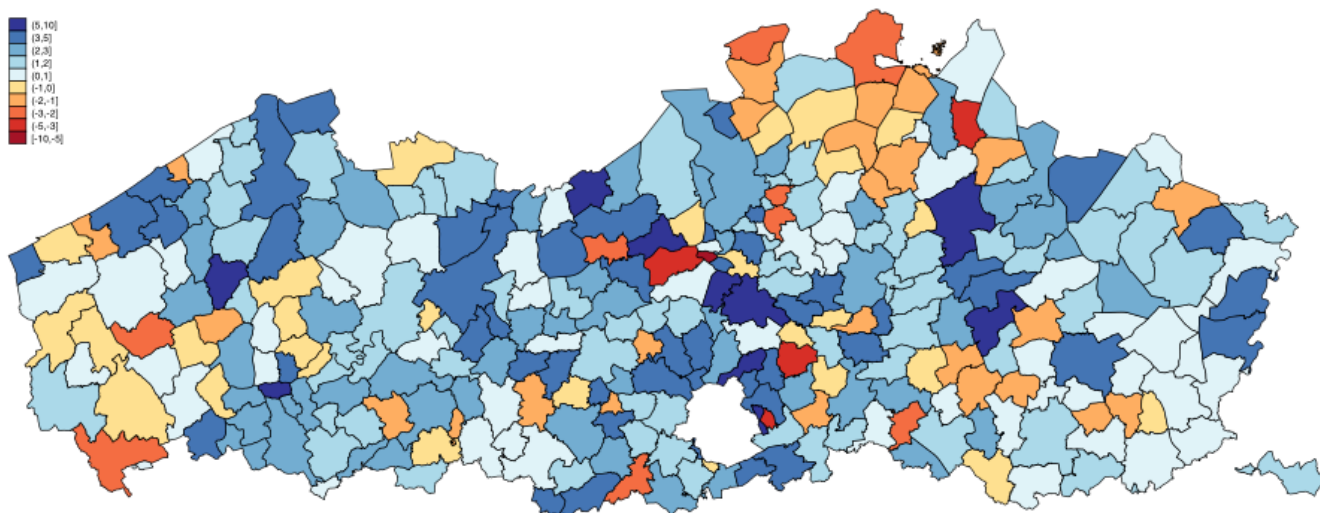
De Vlaamse gemeenten verbeteren hun SDG-positie

Met een kleine aanpassing van de berekeningswijze, kunnen we ook de absolute verbetering in de SDG scores bekijken. Dit geeft ons een blik op de verandering in de score te observeren, los van wat er in andere gemeenten is gebeurd.

Zo gingen de gemeenten er gemiddeld met 8,27 punten op vooruit sinds het eerste referentiepunt in onze data, namelijk 2012. In mensentaal: de Vlaamse lokale besturen zetten belangrijke stappen richting het realiseren van de duurzame ontwikkelingsdoelstellingen.

Een goede referentiebasis is ook 2017, het jaar dat de gemeentemonitor werd gelanceerd. Sinds dan verbeterden drie op de vier gemeenten hun SDG-performantie. Vooral op de doelstellingen over industrie, innovatie en infrastructuur (SDG 9), verantwoorde consumptie en productie (SDG 12) en klimaat (SDG 13).

SDG 16 vormt de uitzondering op de regel. Inzake vrede, veiligheid en sterke publieke diensten gaan de Vlaamse gemeenten er gemiddeld 8,5 punten op achteruit. De verklaring is dubbel. Ondanks dalende criminaliteitscijfers, is de perceptie van onveiligheid gestegen. Daarnaast is de tevredenheid over de loketdiensten aanzienlijk gedaald.

Absolute verandering in de scores sinds 2017, bron: analyse SDG-monitor UNU-CRIS (2021)

Aanzienlijke verschillen tussen de Vlaamse regio's

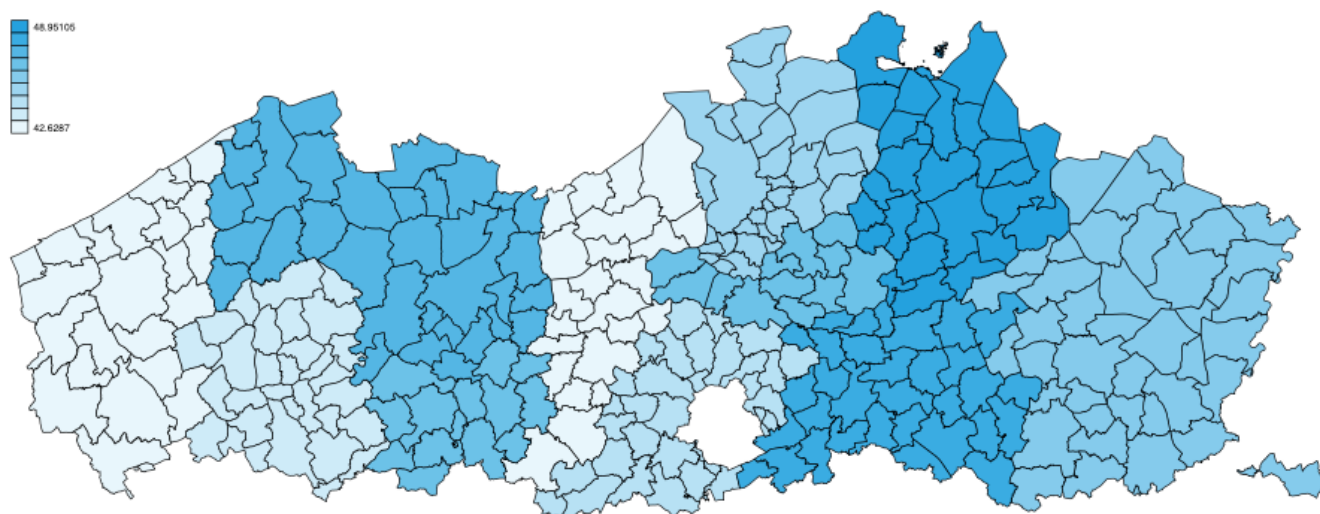
Bij het vergelijken van de SDG-scores van de 17 Vlaamse referentieregio's (bron: regiovorming), vallen sterke regionale verschillen op. Vooral de Kempen en Oost-Brabant scoren hoog, weliswaar om verschillende redenen.

De Kempen doen het goed op een brede waaier aan SDG's. In Oost-Brabant valt dan weer de sterke score op qua gendergelijkheid, en in

mindere mate ook kwaliteitsonderwijs en de economische georiënteerde SDG's.

Voor de Westhoek blijft op het eerste zicht wat achterop qua SDG's. De verschillen met de koplopers zijn vooral gelinkt aan gezondheid, schoon water, verantwoorde consumptie en productie.

Eens we corrigeren voor factoren zoals welvaart, bevolkingsdichtheid en leeftijd zijn de verschillen echter minder groot.

(Absolute) verandering in de scores sinds 2017, bron: analyse SDG-monitor UNU-CRIS (2021)

Steden pakken hun uitdagingen aan

De analyse van de monitor toont aan dat gemeenten en steden met een hoge bevolkingsdichtheid een aantal gemeenschappelijke uitdagingen hebben.

Zo gaat stedelijkheid heel vaak gepaard met lagere scores op kansarmoede, kwaliteit van het onderwijs en sterke publieke instellingen.

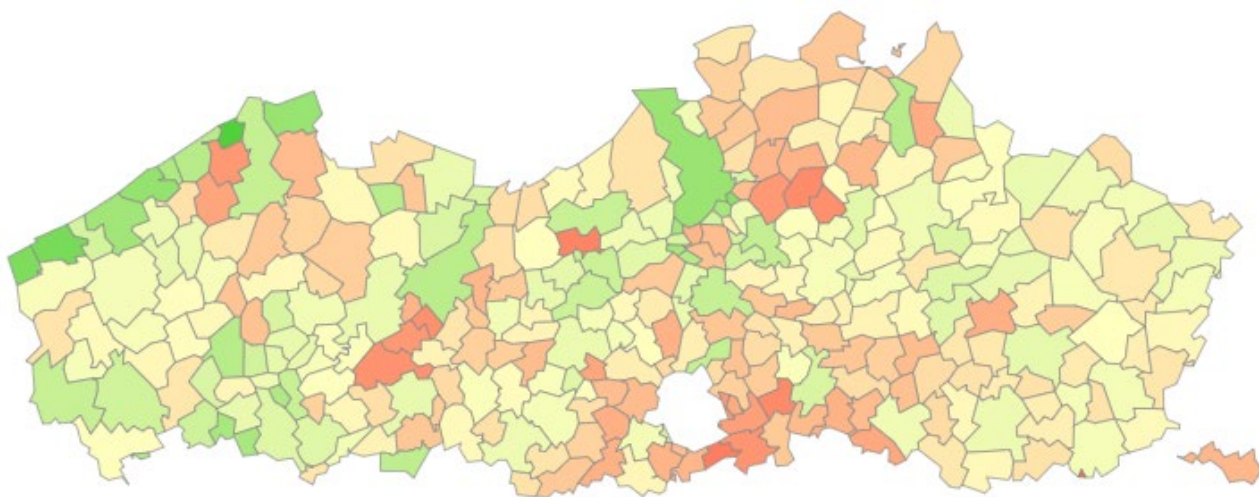
De omvang van de uitdaging hangt af van het type stad of gemeente. Kuststeden bijvoorbeeld doen het minder goed op vlak van gezondheid en welzijn. Kleinere steden en goed uitgeruste

gemeenten kampen dan weer meer met de doelstellingen rond kwalitatief onderwijs.

Toch zien we heel wat positieve evoluties in de steden. Zo gaan grote en regionale steden en verstedelijkte gemeenten er het meest op vooruit in de SDG-monitor.

Het zijn ook de steden die het best scoren op klimaatactie en schoon water. De meeste steden doen het ook goed qua gendergelijkheid.

Verstedelijkte gemeenten en steden zijn de sterkste stijgers in de SDG-monitor

Overzicht van SDG-score voor SDG 13 (klimaatactie) voor de steden en gemeenten in Vlaanderen, bron: SDG-monitor 2021

Groen betekent een hoge score, rood komt overeen met een lagere score

Welvaart als belangrijkste driver

De analyse van de monitor toont aan dat gemeenten en steden met een hoge bevolkingsdichtheid een aantal gemeenschappelijke uitdagingen hebben.

Zo gaat stedelijkheid heel vaak gepaard met lagere scores op kansarmoede, kwaliteit van het onderwijs en sterke publieke instellingen.

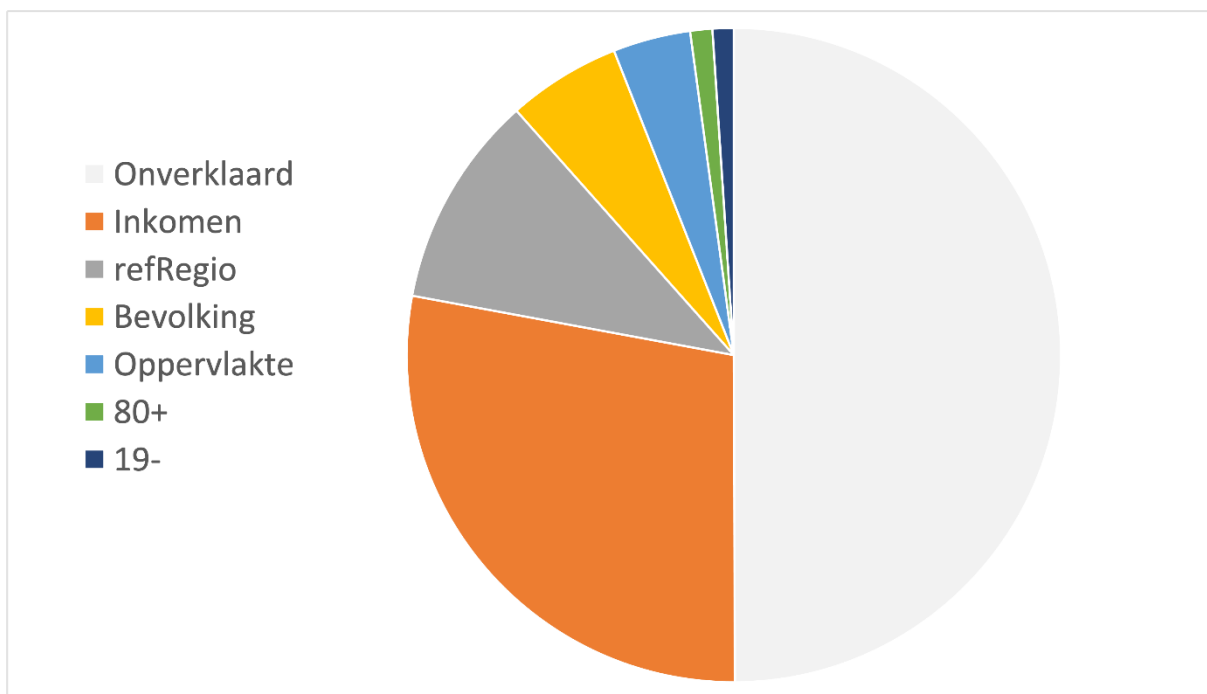
De omvang van de uitdaging hangt af van het type stad of gemeente. Kuststeden bijvoorbeeld doen het minder goed op vlak van gezondheid en welzijn. Kleinere steden en goed uitgeruste

gemeenten kampen dan weer meer met de doelstellingen rond kwalitatief onderwijs.

Toch zien we heel wat positieve evoluties in de steden. Zo gaan grote en regionale steden en verstedelijkte gemeenten er het meest op vooruit in de SDG-monitor.

Het zijn ook de steden die het best scoren op klimaatactie en schoon water. De meeste steden doen het ook goed qua gendergelijkheid.

Voor de SDG over klimaatactie geldt de regel: hoe rijker de gemeente, hoe slechter ze scoort

Overzicht van SDG-score voor SDG 13 (klimaatactie) voor de steden en gemeenten in Vlaanderen, bron: SDG-monitor 2021

Groen betekent een hoge score, rood komt overeen met een lagere score

UNITED NATIONS
UNIVERSITY

UNU-CRIS

Institute on Comparative
Regional Integration Studies

In alliance with

The United Nations University Institute on Comparative Regional Integration Studies (UNU-CRIS) is a research and training institute of the United Nations University whose mission is "to generate policy-relevant knowledge about new forms of governance and cooperation on the regional and global level, about patterns of collective action and decision-making."

De SDG-monitor is een initiatief van IDEA Consult. Lees meer op www.sdgmonitor.be

De update 2021 kwam tot in samenwerking met UNU-CRIS en met de steun van Belfius

Voor meer informatie contacteer Samuel Standaert – sstandaert@cris.unu.edu